

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять
з дисципліни
«Лідерство та робота в команді»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій і адміністрування»
денної форм навчання

Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять
з дисципліни
«Лідерство та робота в команді»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій і адміністрування»
денної форм навчання

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри менеджменту
Протокол №8 від 13.01.2022 р.

Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Лідерство та робота в команді» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» денної форм навчання / Укладачі: ст. викладач О.М. Лук'янчук. Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. – 18 с.

ЗМІСТ

МЕТА ТА ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ І ЗНАЧЕННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1	5
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3	8
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7	12
ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ	13
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	17

МЕТА ТА ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ І ЗНАЧЕННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Методичні вказівки з дисципліни «Лідерство та робота в команді» розроблено ст. викладачем кафедри менеджменту на основі стандарту освіти з програми підготовки відповідно до навчального плану першого освітнього рівня вищої освіти для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» всіх форм навчання.

Методичні вказівки з дисципліни «Лідерство та робота в команді» визначають обсяги компетентностей, які повинен опанувати бакалавр відповідно до стандарту освіти, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Дисципліна викладається протягом п'ятого семестру 3 курсу, складається з лекційних, практичних та самостійних занять і входить до дисциплін професійної підготовки циклу вибіркового дисциплін вибіркової частини навчального плану. У відповідності до навчального плану закінчується екзаменом.

Дисципліна має націлити майбутніх фахівців на творче застосування отриманих знань у їх практичній діяльності.

Метою дисципліни «Лідерство та робота в команді» є формування у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня уявлень про теоретичні аспекти лідерства, сутності реалізації лідерських позицій в умовах сучасних підходів до функціонування організації, при цьому, особлива увага приділяється специфіці реалізації технології командування, формування наукових і професійних знань в сфері менеджменту організацій та стилів керівництва, розширення уявлень про лідерство як способу організації та управління, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

Завданнями дисципліни є вироблення навичок щодо:

- знати загальні характеристиками лідерства та особливості його прояву в управлінській діяльності;
- вміти розбиратися в функціях, стилях і моделях лідерства, способах виявлення лідерських якостей, а також застосовувати отримані знання в практиці управління організацією;
- формування у здобувачів вищої освіти лідерських якостей;
- надання інструментів застосування лідерства для подальшого особистісного та професійного розвитку;
- оволодіння прийомами та техніками створення персонального бренду та формування іміджу лідера;
- розширення соціальної та комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти;
- розвиток навичок самоаналізу

У процесі вивчення дисципліни зосереджується увага на засвоєнні знань з таких питань: теоретичні основи лідерства; традиційні концепції лідерства; теорії лідерських якостей; поведінкові теорії лідерства; ситуаційні теорії лідерства; стиль лідерства в системі менеджменту; імідж лідера; сутність лідерства як базового елемента групової організації; рольові функції і типологічні характеристики лідерства; особистісний ресурс і основні компетенції в реалізації лідерської позиції; командування як ключове завдання лідерів-керівників; конфлікти в команді і управління ними; ефективне бізнес-лідерство; мистецтво переконання; управління якістю роботи бізнес-лідера.

Дисципліна базується на знаннях, отриманих при вивченні таких дисциплін як «Менеджмент», «Банки та фінансові установи», «Економіка і фінанси підприємства», «Комунікативний менеджмент» «Виробничий менеджмент».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Семестровий модуль 1

Тема практичного заняття: Підходи до лідерства в менеджменті. ([1, с. 6-59; 2, с. 62-82; 5, с. 9-22])

Мета заняття: Засвоїти особливості поведінкового та ситуаційного підходів до лідерства

Питання для розгляду

- 1.1. Теоретичні основи лідерства.
- 1.2. Взаємозв'язок лідерства та управління. Сфери лідерства в організації.
- 1.3. Влада і вплив.
- 1.4. Традиційні концепції лідерства.
- 1.5. Лідерство на основі особистісних якостей.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Еволюція визначення лідерства. На основі проведеної роботи заповніть таблицю в шаблоні. Спробуйте сформулювати власне визначення лідерства.

Роки дослідження	Автори	Визначення
1900-1929		
1930		
1940		
1950		
1960		
1970		
1980		
1990		
2000		
Сучасні визначення		

Я вважаю, що лідерство – це

Завдання 2. Особистість лідера.

Подумайте, якими рисами має володіти справжній лідер (наведіть хоча б 10 рис), запишіть їх в стовбець шаблону «риси лідера».

Згадайте людину, яка на Вашу думку є справжнім втіленням лідера. У другому стовбці шаблону оцініть за 10-бальною шкалою на скільки у цієї людини розвинені кожна зі, згаданих Вами, рис.

У третьому стовбці оцініть розвиненість цих рис особисто у Вас.

Сформулюйте висновок, відповідаючи на такі запитання:

Яким має бути справжній лідер?

Навіщо бути лідером?

Які якості особистості та риси необхідно розвинути Вам особисто для того, щоб стати лідером?

Риси, що необхідні справжньому лідера	Оцінка якостей лідера (за 10-бальною шкалою)	Оцінка власних якостей (за 10-бальною шкалою)

Висновок

Завдання 3. Відповідаючи на запитання опитувальника оцініть вираженість у себе кожної з навичок лідера.

Самооцінка лідерських здібностей Оцініть ступінь згоди з кожним із тверджень за 5-бальною шкалою:

1 – Майже ніколи 2 – Рідко 3 – Час від часу 4 – Часто 5 – Майже завжди

Твердження	1	2	3	4	5
Моделювання шляху					
Я намагаюсь подавати приклад іншим					
Я виконую свої обіцянки					
Я пояснюю іншим свої принципи та цінності					
Я переконуюся, що люди, які поруч зі мною, розділяють мої цінності					
Я люблю вислуховувати точку зору інших					
Надихання послідовників					
Мені подобається хвалити інших					
Я люблю підбадьорювати інших					
Я святкую досягнення					
Я завжди визнаю внесок інших в досягнення мети					
Мені цікаво оцінювати спільну роботу					
Сприйняття мети як виклику					
Я свідомо розвиваю свої вміння та здібності					
Я шукаю нові шляхи для саморозвитку					
Починаючи нову справу, я намагаюся знайти відповідь на питання «Чому я навчуся?»					
Я допомагаю іншим пізнавати нові ідеї					
Я розбиваю головну мету на маленькі завдання					
Розвиток послідовників					
Я ставлюсь до інших з повагою					
Я люблю вислуховувати різні точки зору					
Я легко підтримую рішення інших					
Я даю іншим свободу вибору					
Я даю іншим можливість займати лідерську позицію					
Підбадьорення послідовників					
Я показую іншим до яких звершень можуть призвести їх ідеї					
Я дивлюся на ситуацію як на можливість, а не як на проблему					
Я намагаюся зберігати позитивний настрій, щоб не трапилося					
Я обговорюю з іншими як можна змінити майбутнє на краще					
Я намагаюся ставити себе на місце інших					

Підрахуйте суму балів за кожною з навичок.

Висновок

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема практичного заняття: Підходи до лідерства в психології: емпіричні дослідження глибинних чинників ([1, с. 59-99; 3, с.139-162; 2, с. 62-82])

Мета заняття: Оволодіти навичками психологічних підходів щодо вирішення проблем лідерства

Питання для розгляду

- 2.1. Теорії лідерських якостей.
- 2.2. Поведінкові та ситуаційні теорії лідерства.
- 2.3. Традиційна класифікація стилів лідерства (одномірне трактування стилів лідерства).
- 2.4. Сучасна класифікація стилів лідерства. Переваги та недоліки традиційних стилів лідерства.
- 2.5. Переваги та недоліки ситуаційного та поведінкового підходів до лідерства.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Експериментальне дослідження лідерства в рамках різних теорій.

Теорії лідерства	Автори дослідження	Докази на користь теорії	Спростування теорії
Теорії особистісних якостей			
Ситуативні теорії			
Атрибутивні теорії			
Теорії заміників лідерства			
Теорії харизматичного лідерства			

Завдання 2. Сутнісне порівняння теорій лідерства.

Порівняйте теорії особистісних якостей та ситуативні теорії

Спільні риси	Відмінні риси

Порівняйте теорії особистісних якостей та теорії харизматичного лідерства

Спільні риси	Відмінні риси

Порівняйте ситуативні теорії та теорії харизматичного лідерства

Спільні риси	Відмінні риси

Порівняйте ситуативні теорії та атрибутивні теорії лідерства

Спільні риси	Відмінні риси

Порівняйте теорії харизматичного лідерства та атрибутивні теорії лідерства

Спільні риси	Відмінні риси

Завдання 3. Дослідження атрибуцій у повсякденному житті.

Расові атрибуції

Гендерні атрибуції

Професійні атрибуції

Атрибуції у навчанні

Приклад з власного життя

Завдання 4. На основі відео <https://www.youtube.com/watch?v=c2Gys-HVwwg> надайте відповідь: Чому і як виникає лідерство? Які основні якості лідера?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема практичного заняття: Особистісні аспекти лідерства. Вплив психологічних установок на лідера. ([1, с. 59-99; 2, с. 2-61; 5, с.41-69])

Мета заняття: Засвоїти основні аспекти лідерства та вміння їх застосування

Питання для розгляду

- 3.1. Стиль лідерства в системі менеджменту
- 3.2. Харизматичне лідерство.
- 3.3. Стиль лідерства в системі основних категорій менеджменту підприємства.
- 3.4. Імідж лідера
- 3.5. Шляхи формування іміджу лідера.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Перегляньте відео «Джон Максвелл 21 обов'язкові якості лідера» <https://www.youtube.com/watch?v=DRG8ZBqdk-k&t=741s>

Наведіть приклад якою повинна бути, щоб її вважали лідером? Якими обов'язковими якостями необхідно володіти, щоб команда підпорядковувалася лідеру виконуючи усі його розпорядження та прохання?

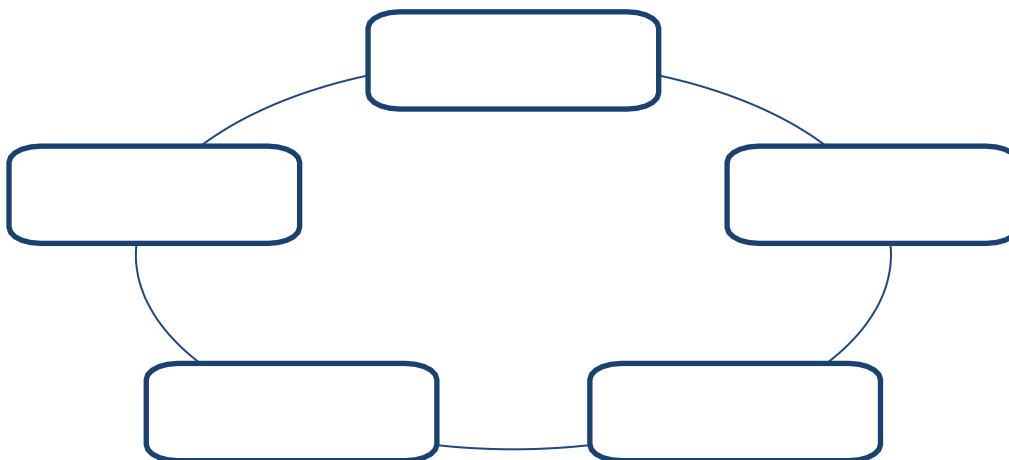
Завдання 2. Досвід послідовника. Порівняйте етичного та неетичного лідера. У чому їх переваги та недоліки.

Елементи аналізу	Етичний лідер	Неетичний лідер
Особливості само презентації		
Ставлення до послідовників		
Ставлення до критики		
Особливості спілкування		
Цінності		
Успішність		

Висновок

Завдання 3. Дайте визначення на запитання: Що таке харизма? Яка функція харизми при забезпеченні влади? Поясніть як співвідносяться популярність і харизма? Чому люди готові жертвувати собою заради харизматичного лідера? Яке значення харизма має для реалізації лідерства? Як співвідносяться поняття «імідж» та «харизма»?

«Рецепт» харизматичного лідерства (заповніть шаблон).

Висновок

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема практичного заняття: Лідерство і мотивація. Делегування владних повноважень ([4, с. 94-155; 2, с.9-38; 3, с.33-99; 10, с.186-205])

Мета заняття: Навчитися використовувати теорій мотивацій та способи делегування владних повноважень

Питання для розгляду

- 4.1. Сутність лідерства як базового елемента групової організації.
- 4.2. Поняття, риси, функції, рівні лідерства. Класифікації лідерів. Типологія лідерів в залежності від виконуваних ними функцій і домінуючого мотиву діяльності.
- 4.3. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства.
- 4.4. Стилі керівництва. Авторитарно-ліберальний континуум стилів керівництва. «Теорія Х» і «теорія Y» Дугласа Мак Грегора. чотири стилю лідерства по Р. Лайкерту.

П'ять стилів керівництва, запропонованих Робертом Блейком і Джейн Моутоном («управлінська решітка»).

4.5. Особистісний ресурс і основні компетенції в реалізації лідерської позиції.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Подивіться відео «Інструменти ефективного делегування»

<https://www.youtube.com/watch?v=S123roqTTEw>

Представте в табличному вигляді відповіді на питання: Що можна делегувати? Що не можна делегувати? Який рівень відповідальності має керівник при делегуванні? Контроль у делегуванні? Що собою представляє матриця делегування??

Дайте визначення поняттям «делегування» та «контроль». Наведіть власний приклад у житті та у професійній діяльності.

Завдання 2. Яким має бути лідер майбутнього? Які лідер повинен використовувати рефлексивні процеси при делегуванні.

Завдання 3. На основі відео «5 помилок керівників при делегуванні» <https://www.youtube.com/watch?v=hXV3aF8vby4>

Наведіть власний приклад основних помилок при делегуванні. Надайте власну думку, щодо уникнення помилок при делегуванні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Семестровий модуль 2

Тема практичного заняття: Психологія успіху ([1, с.210-235; 3, с. 66-99; 6, с. 22-55])

Мета заняття: Засвоїти особливості використання психології успіху. Засвоїти особливості впливу візуалізації та планування на успіх та керування емоціями

Питання для розгляду

5.1. Особливості впливу візуалізації та планування на успіх.

5.2. Важливість керування емоціями під час професійної діяльності.

5.3. Компоненти особистісного ресурсу лідерської позиції: мотиваційно ціннісний, інтелектуально-когнітивний, емоційний, комунікативно поведінковий.

5.4. Моделі компетенцій. Основні типи компетенцій. Лідерські компетенції. Мотивація до досягнення. Внутрішнє прагнення до саморозвитку.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Оберіть з наведених нижче списків пару лідерів: лідера з ХХ століття та лідера з ХХІ століття.

Дослідіть біографічні довідки обраних лідерів.

Користуючись шаблоном, проаналізуйте особливості викликів, з якими зіштовхувалися лідери та специфіку їх стилів вирішення проблем.

Лідери ХХ століття	Лідери ХХІ століття
Маргарет Тетчер Мартін Лютер Кінг Маргарет Мід Джуліус Роберт Джордж Маршалл	Ілон Маск Марк Цукерберг Сергій Брін Річард Хокінз Джоан Роулінг

Порівняння лідерів ХХ та ХХІ століття.

Компоненти аналізу	Лідер ХХ століття	Лідер ХХІ століття
Особливості проблем, з якими зіштовхувалися		
Особистісні риси, що допомагали переборювати перешкоди		

Особливості взаємодії з послідовниками		
Особливості взаємодії з суспільством		
Найбільші успіхи		

Зробіть висновок про особливості лідерства у XX та XXI столітті.

Завдання 2. Розкажіть про способи впровадження принципу самостійного розподілу часу співробітниками в сучасних компаніях.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема практичного заняття: Вплив емоційних станів та самооцінки на досягнення професійного успіху ([3, с. 101-137; 4, с. 161-229])

Мета заняття: Навчитися використовувати емоційні стани та самооцінку для досягнення професійного успіху

Питання для розгляду

- 6.1. Шляхи подолання емоційного пригнічення.
- 6.2. Корекція на шляху підвищення самооцінки.
- 6.3. Баланс між оптимістичним та песимістичним відношенням до життя.
- 6.4. Командоутворення як ключове завдання лідерів-керівників.
- 6.5. Конфлікти в команді і управління ними.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. «Розуміння власних емоцій»

Прочитайте інформацію про базові емоції та подумайте над тим, як вони проявляються у Вас:

Подив – найбільш короткотермінова емоція, що виступає як негайна реакція на несподівану подію.

Страх – емоційний стан, о викликається реальною, або уявленою загрозою.

Гнів – емоційний стан бурхливого збудження, що часто викликаний почуттям злості.

Відраза – негативна емоція, щ виражається у глибокій формі неприязні до когось, або чогось. Радість – активна позитивна емоція, що проявляється у відчутті щастя та доброму настрої.

Сум – негативно забарвлена емоція, що виникає в ситуаціях незадоволення та розчарування.

Подумайте, як часто Вам доводиться переживати кожен з цих емоцій? З якими людьми / місцями / справами у Вас асоціюються ці емоції? З якими фізичними відчуттями Ви пов'язуєте кожен з цих емоцій?

Емоція	Причини появи	Фізичні прояви	Думки, що супроводжують під час переживання емоції
Гнів			
Відраза			
Страх			
Подив			
Радість			
Сум			

Завдання 2. Використовуючи запропоновані шаблони емоцій, намалюйте вирази обличчя, що відповідають таким емоціям:

- Подив
- Страх
- Гнів
- Відраза
- Заздрість

Злість
Спокій
Щастя
Сум

Завдання 3. Подивіться відео «Як перемогти у конфліктах»

https://www.youtube.com/watch?v=Pn_ybJjvYsk

Дайте відповіді на запитання: Що таке конфлікт та конфліктоген?

Надайте перелік форм уникнення конфліктів.

Наведіть власний приклад уникнення конфліктів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема практичного заняття: Психологічні умови досягнення професійної успішності. ([1, с.138-152; 3, с. 165-218, с. 320-335; 4, с. 208-229; 3, с. 293-317; 2, с. 139-151, с.155-188])

Мета заняття: Засвоїти основні правила щодо психологічних умов досягнення професійної успішності

Питання для розгляду

7.1. Психологічні особливості досягнення професійної успішності.

7.2. Боротьба мотивів і вольова поведінка.

7.3. Мистецтво слухати. Важливість слухати для розвитку лідерських навичок.

7.4. Лідерство і різноманітність. Значення толерантності. Мистецтво переконання.

7.5. Управління якістю роботи бізнес-лідера.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Подивіться відео «Шість стилів лідерства Гоулмана»

<https://www.youtube.com/watch?v=YuBEI29Yik>

Який зі стилів Ви вважаєте найбільш продуктивним? Поясніть свою точку зору.

Завдання 2. Наведіть приклади ситуацій в яких, кожний з описаних вище, стилів лідерства буде призводити до підвищення продуктивності, або до її спаду.

Стиль лідерства	Ситуації, в яких продуктивність організації підвищується	Ситуації, в яких продуктивність організації знижується

Завдання 3. Використовуючи інформацію двох останніх тем, продумайте, які емоції викликають у своїх послідовників лідери з різними стилями?

Стиль лідерства	Емоції, що використовуються лідером

Завдання 4. Подивіться відео на тему: «Стереотипи щодо жінок та чоловіків»

https://www.ted.com/talks/sheryl_sandberg_why_we_have_too_few_women_leaders

Подумайте над такими запитаннями:

Запитання 1. З якими проблемами зіштовхуються сучасні жінки на шляху до лідерства?

Запитання 2. Як можна подолати ці труднощі?

Запитання 3. Наскільки збільшилася кількість жінок-лідерів в світі за останні 30 років? Чому, на Вашу думку, це відбувається?

Які основні відмінності між чоловіком та жінкою у бізнесі?

Завдання 5. Напишіть есе на тему «Як можна встановити рівновагу між кількістю жінок та чоловіків лідерів»?

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ

Тестові завдання

1. Який відсоток видатних особистостей має вирішальне значення в розвитку людства?

А. Від 1% до 3%

Б. Від 3% до 5%

В. Від 5% до 7%

Г. Від 7% до 10%

2. Невід'ємним атрибутом лідерства є:

А. Регалії.

Б. Звання.

В. Титули.

Г. Здатність надихати.

3. Зростання ефективності діяльності в результаті інтеграції, злиття окремих частин в єдину систему називається:

А. Інтеграційним ефектом.

Б. Синергетичним ефектом.

В. Домінуючим ефектом.

Г. Харизматичним ефектом.

4. Дії, які відносяться в основному до сфери внутрішньої інтеграції групи, здійснюються:

А. Діловим лідером. В. Експресивним лідером.

Г. Егоцентричним лідером.

5. Основною функцією лідера-ерудита є:

А. Реалізація групової інтеграції.

Б. Рішення вузькоспеціалізованого завдання.

В. Здійснення інтелектуального лідерства.

Г. Забезпечення оптимального емоційного фону для вирішення проблеми.

6. Лідер якого типу найчастіше стає джерелом фрустрації:

А. Інструментальний лідер.

Б. Експресивний лідер.

В. Лідер-мотиватор.

Г. Лідер - генератор ідей.

7. Ситуація, коли лідера визнають як харизматика, його харизма за рахунок зворотного зв'язку з народом посилюється, влада над людьми приростає, в соціальній психології називається:

А. Ефектом ореолу.

Б. Ефектом першого враження.

В. Самопідтвердженням пророцтвом

Г. Здійсненим пророцтвом

8. Яке психологічне відхилення від норми часто ховається під маскою харизматичності?

А. Психопатія.

- Б. Істерія.
 В. Алогічне мислення.
 Г. Параноя.
9. Яка з характеристик не відноситься до психологічного портрета етичного харизматичного лідера?
 А. Вміння бачити перспективу
 Б. Націленість на власні інтереси
 В. Нетрадиційна поведінка
 Г. Здатність надихати інших.
10. Який прийом ведення розмови дозволяє харизматичному лідерові краще розуміти чужу точку зору:
 А. Активне слухання
 Б. Структурування
 В. Відображення думок
 Г. Постановка питання
11. Харизматичний лідер, який впливає на підлеглих за допомогою мотивування і переконання називається:
 А. М'яким лідером.
 Б. Жорстким лідером.
 В. Етичним лідером.
 Г. Неетичним лідером.
12. Яка з характеристик не відноситься до етичного харизматичного лідера:
 А. Присікання критики на свою адресу.
 Б. Стимулювання творчості послідовників
 В. Використання влади в загальних інтересах
 Г. Заохочування відкритої комунікації
13. Яке почуття / емоція характеризується підвищеною активністю в мозковому центрі, який пригнічує негативні почуття, заспокоює переживання, що провокують тривожні думки, і сприяє збільшенню енергії?
 А. Любов.
 Б. Щастя.
 В. Спокій.
 Г. Впевненість.
14. Яка частина головного мозку називається «Давнім мозком»?
 А. Неокортекс.
 Б. Лімбічна система.
 В. Рухова кора.
 Г. Лобові частки головного мозку.
15. Зростання амплітуди вимушених коливань, яке настає при збігу частоти зовнішнього впливу з деякими внутрішніми значеннями називається:
 А. Дисонансом.
 Б. Резонансом.
 В. Маніпуляцією.
 Г. Придушенням.
16. Здатність людини до якісного і швидкого вирішення інтелектуальних завдань називається:
 А. Когнітивним інтелектом.
 Б. Соціальним інтелектом.
 В. Емоційним інтелектом.
 Г. Раціональним інтелектом.
17. Яка з характеристик не відноситься до внутрішньо особистісної сфери емоційного інтелекту:

- А. Асертивність.
- Б. Незалежність.
- В. Самоаналіз.
- Г. Емпатія.

18. До якої сфери емоційного інтелекту відносяться такі характеристики як оцінка дійсності, рішення проблем і гнучкість?

- А. Внутрішньо особистісної сфери.
- Б. Міжособистісної сфери.
- В. Сфери управління стресом.
- Г. Сфери адаптивності.

19. Яка з умов не є ключовою для створення резонансу?

- А. Уміння домінувати.
- Б. Орієнтація на глобальну мету.
- В. Автентичність.
- Г. Довіра.

20. Яка із стратегій емоційного лідерства не відноситься до резонансних?

- А. Товариська.
- Б. Амбітна.
- В. Демократична.
- Г. Навчальна.

21. Людина, яка керує групою через офіційне призначення на посаду, називається:

- А. Неформальним лідером.
- Б. Формальним лідером.
- В. Офіційним лідером.
- Г. Всі варіанти не вірні.

22. Найбільш значущим навиком лідера в сфері взаємодії з послідовниками є здатність:

- А. Маніпулювати іншими.
- Б. Створювати атмосферу довіри.
- В. Домінувати.
- Г. Відстоювати свою точку зору.

23. Група концепцій, що досліджує оптимальний набір особистісних характеристик, що сприяють успіху в завоюванні й утриманні лідерських позицій розглядає лідерство як:

- А. Центр групових інтересів.
- Б. Взаємодію.
- В. Владні відносини.
- Г. Прояв особистісних рис.

24. Дії, спрямовані переважно на рішення поставленого перед групою офіційного завдання, виконуються:

- А. Діловим лідером.
- Б. Інструментальним лідером.
- В. Експресивним лідером.
- Г. Егоцентрична лідером.

25. Основною функцією лідера-організатора є:

- А. Реалізація групової інтеграції.
- Б. Рішення вузькоспеціалізованого завдання.
- В. Здійснення інтелектуального лідерства.
- Г. Забезпечення оптимального емоційного фону для вирішення проблеми.

26. Параметри реалізації лідерської ролі обумовлюються:

- А. Віковим складом групи.
- Б. Змістом діяльності.
- В. Готовністю групи до прийняття лідерства.

Г. Емоційною атмосферою.

27. Форма впливу на інших за допомогою особистісної привабливості, що викликає підтримку і визнання лідерства, називається:

А. Маніпуляцією.

Б. Харизмою.

В. Управлінням.

Г. Домінуванням.

28. Яке психологічне відхилення від норми часто ховається під маскою харизматичності?

А. Психопатія.

Б. Параноя.

В. Алогічне мислення.

Г. Нарцисизм.

29. Яка з характеристик не відноситься до психологічного портрета етичного харизматичного лідера?

А. Чарівна зовнішність.

Б. Дар «випромінювати енергію»

В. Готовність до ризику

Г. Директивність.

30. Який прийом ведення розмови дозволяє харизматичному лідерові вести співрозмовника до глибшого розуміння проблеми:

А. Фокусування

Б. Структурування

В. Відображення думок

Г. Загострення

31. Харизматичний лідер, що впливає на підлеглих за допомогою чарівності і сили, називається:

А. М'яким лідером.

Б. Жорстким лідером. В. Етичним лідером.

Г. Неетичним лідером.

32. Яка з характеристик не відноситься до неетичного харизматичного лідера:

А. Присікання критики на свою адресу.

Б. Комунікація тільки зверху вниз

В. Використання влади в загальних інтересах

Г. Нечутливість до спільних інтересів

33. Яке почуття / емоція тягне за собою різке зниження енергії і захопленості різними видами діяльності, особливо пов'язаними з розвагами і задоволеннями?

А. Радість.

Б. Відраза.

В. Печаль.

Г. Страх.

34. В якій частині головного мозку знаходяться центри, де об'єднується і усвідомлюється інформація, яка надходить від органів чуття?

А. Неокортекс.

Б. Лімбічна система.

В. Рухова кора.

Г. Лобові частки головного мозку.

35. Ситуація порушення гармонії, розбалансування називається:

А. Дисонансом.

Б. Резонансом.

В. Маніпуляцією.

Г. Придушенням.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с. - Режим доступу: http://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/125536/mod_resource/content/2/Підручник%20з%20дисципліни.pdf
2. Лідерство: навч. посібн. /Л.М. Сергеева, В.П. Кондратьєва, М.Я. Хромей //за наук. ред. Л. М. Сергеевої. – Івано-Франківськ. «Лілея НВ». 2015. – 296 с. - Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/liderstvo.pdf
3. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 175 с. - Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/77285/3/Taraniuk_Liderstvo.pdf;jsessionid=8E0FF9DAEEDE39B4187CDE2B61D0B4E0
4. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко – Харків, 2017 р. - Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf
5. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 241 с. - Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_2161_63367800.pdf

Додаткова література

6. Формування командного лідерства в університеті : навчальний посібник / І. Прохор. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 40 с. - Режим доступу: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/komandne_liderstvo_v_Universiteti._Prokhor.I_2016_40c.pdf
7. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с. (1 прим)
8. Лідерство та командотворення. Методичні вказівки для підготовки та організації практичних занять та самостійної роботи студентів освітнього рівня (ОР) «Бакалавр» усіх форм навчання. – Біла Церква, 2018. – 65 с. - Режим доступу: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/3055/1/liderstvo_ta_komandotvorennya.pdf
9. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: методичний посібник / О. І. Бондарчук, О. А. Філь, В. В. Ковальчук, Л. В. Жабенко ; за заг. ред. Є. Р. Чернишової / Унт менеджменту освіти НАПН України – К. , 2015. – 116 с. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/717921/2/posibnyk_Bondarчук-Філь_lider.pdf
10. Розвиток лідерських якостей : програма тренінгу / Алла Богданівна Мудрик, Христина Юріївна Шишкіна. – Луцьк, 2013. – 120 с. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/153576112.pdf>
11. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч.посіб./ О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко. – К.: Знання, 2013. – 287 с. (1 прим)
12. Неформальне лідерство в організації: взаємодії керівника та неформального лідера / О.Л. Рудь, Ю.Л. Рудь //Нові технології. - 2009. - № 1 (23).- С. 204 - 213. (1 прим.)
13. Політична система та політичне лідерство - процеси взаємодії / С. Стець //Віче. - 2009. - № 10.- С. 30 - 32. (1 прим.)
14. Основи лідерства: Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера : навч. посібник / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко .- К. : Знання, 2013.- 287 с. (1 прим.)
15. Самоменеджмент менеджера : навч. посібник / Г.Л. Чайка .- К. : Знання, 2014.-

422 с. (1 прим.)

16. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В.. – Харків, 2017 р. – 100 с. - Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31809/1/Romanovskiy_Psykholohiia_uprav_diialnosti_lidera_2017.pdf

17. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації / О. І. Бондарчук, О. О. Нежинська : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. – К., 2017. – 36 с. – Режим доступа: <https://core.ac.uk/download/pdf/154283886.pdf>

Інформаційні ресурси

18. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

19. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua>.

20. Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.odnb.odessa.ua/>

21. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

22. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

23. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>